

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENME- ÖĞRETME SÜRECİNDE ÖĞRETİMSEL UYARLAMALARA YER VERME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Demet AYDIN¹
Mehmet Nur TUĞLUK²

1. Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, demetaydnnn@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9883-6372
2. Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, mntugluk@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2007-5942

Aydın, Demet ve Mehmet Nur Tuğluk. "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Öğretimsel Uyarlamalara Yer Verme Düzeylerinin Belirlenmesi". ulakbilge, 47 (2020 Mart): s. 423-433. doi: 10.7816/ulakbilge-08-47-04

ÖZ

Okul öncesi dönemde özel gereksinimi olan çocuklar ihtiyaçlarına uygun şekilde desteklendiğinde gelişim özelliklerinde ve günlük yaşam becerilerinde etkili bir değişim görülmektedir. Özel gereksinimi olan çocuklar var olan becerilerini geliştirmek ve topluma uyum sağlamak amacıyla eğitime gereksinim duyarlar. Bu eğitim gereksinimlerini karşılamak amacıyla ülkemizde kaynaştırma uygulamalarına yer verilmektedir. Bu çalışmanın amacı; Uyarlama Eğitim Programı'nın uygulanacağı okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde uyarlamalara yer verme düzeylerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemi üzerine kurgulanan araştırmada durum çalışması deseni tercih edilmiş, araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme formu ve etkinlik planı kullanılarak elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma grubunun seçilmesinde amaçlı örnekleme yöntemi ve ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sınıfında en az bir tane kaynaştırma öğrencisinin bulunması ve Uyarlama Eğitim Programı'na katılacak olmaları temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu Uyarlama Eğitim Programı'na katılacak 6 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin öğretimsel uyarlamalara yer verme düzeylerinin yetersiz olduğu sonucunda ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, etkinlik planı, uyarlama, kaynaştırma uygulamaları

* Bu makale 1. yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Makale Bilgisi
Geliş: 10 Şubat 2020

Düzeltilme: 5 Mart 2020

Kabul: 15 Mart 2019

Giriş

Okul öncesi dönemde özel gereksinimi olan çocuklar akranlarından anlamlı farklılıklar gösterirler. Bu farklılıklar zihinsel, duygusal, bedensel, sosyal ya da iletişim becerilerinde ortaya çıkmaktadır (Eripek, 2005). Özel gereksinimli çocuklar, tanılanmış bir gelişimsel yetersizliğe sahip olan, gelişimsel geriliği olan ya da gelişimsel gerilik için risk altında olan çocuklardır (Lerner, Lowenthal ve Egan, 2003). Onların bu özellikleri destek sağlanmadığında normal gelişen akranlarına verilen eğitim hizmetlerinden mahrum kalmalarına neden olmaktadır. Bu sebeple okul öncesi dönemde özel gereksinimli çocukların en az kısıtlayıcı eğitim ortamında normal gelişen çocuklarla birlikte eğitim alması, özel gereksinimli çocukların önemli kazanımları elde edebileceği önemli bir deneyim olarak görülmektedir (Bruder, 2010). Özel gereksinimli çocukların eğitimi için bu kadar önemli olan en az kısıtlayıcı eğitim ortamı, çocuğun bireysel özellikleri dikkate alınarak eğitsel ihtiyaçlarını karşılayabilecek eğitim ortamı olarak açıklanmaktadır (Allan ve Sproul, 1985; Turnbull, Turnbull, Shank, Smith ve Leal, 2002). En az kısıtlayıcı eğitim ortamı özel gereksinimli çocukların eğitim faaliyetlerinden yararlanmaları onların okula dahil edilmesi açısından oldukça önemlidir. Dahil edilme sayesinde özel gereksinimli çocukların gelişimi bu süreçle ihtiyaçlarına uygun şekilde desteklenecektir. Okul öncesi dönemde çocukların ihtiyaçlarını uygun şekilde desteklemek amacıyla müdahale programları uygulanmaktadır (Guralnick, 2000). Okul öncesi kurumlarında bu programların en etkili yollarından bir diğeri kaynaştırma uygulamalarıdır (Guralnick, 2016). Kaynaştırma uygulamaları araştırmacılar tarafından özel gereksinimi olan çocukların akranlarıyla birlikte eğitim hizmetlerine katılarak gereksinim duyduğu alanlarda desteklenme süreci olarak tanımlanmıştır (Farrell, 2000; Rafferty, Boettcher ve Griffin, 2001).

Kaynaştırma uygulamaları sayesinde okullar birçok araştırmacının desteklediği şekilde çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlayarak onların etnik kökenine, kültürel veya sosyo ekonomik özelliklerine bakılmaksızın ihtiyaçlarına odaklanarak eğitim faaliyetlerinden en iyi şekilde faydalanmaları sağlanabilir. (Carrington ve Robinson, 2004; Wah, 2010). Kaynaştırma uygulamalarının amacına ulaşarak çocuğun etkinliklere aktif katılımını sağlamak ve eğitim öğretim faaliyetlerinden en üst seviyede yararlanması için öğrencinin gereksinimleri doğrultusunda uyarlamalara gitmek, kaçınılmaz bir zorunluluktur (Acarlar, 2013). Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler var olan sorumluluklarının yanı sıra etkinliklerde tüm çocukların etkin katılımını sağlanmalı, gelişimsel olarak uygun yöntem ve teknikleri kullanmaları uygun görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerden özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarını destekleyebilmek için sınıflarını etkili bir şekilde yönetmeleri beklenmektedir (Bruns ve Mogharreban, 2009; Coombs-Richardson ve Mead, 2001). Öğretmenlerin, sınıftaki tüm çocukların farklı gereksinimleri olduğunu bilmesi ve buna uygun bir şekilde öğretim sürecinde çocukların gelişim özelliklerine göre çeşitli uyarlamalar gerçekleştirmesi gerekmektedir (Acarlar, 2013). Sınıftaki tüm öğrencilerin gelişimini hedefleyen öğretmen, öğrencilerinin gereksinimlerine göre uygun düzenlemeleri/uyarlamaları etkili şekilde yapabilmelidir (Friend ve Bursuck, 2002). Öğretim sürecinde öğretimsel uyarlama yapmak özel gereksinimli çocukların kendi ihtiyaçlarına uygun ilerleyebilmelerini ve sınıftaki etkinliklere katılımını arttırmak amacıyla oldukça önemlidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Bu doğrultuda uyarlama çalışmalarıyla iyi planlanmış erken çocukluk çevre, çocuk ve çevre arasındaki uyum düzeyi, olumlu çocuk çıktılarını sağlayacaktır.

Alanyazın incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin yaptığı öğretimsel uyarlamalar hakkında çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda, gelişimsel olarak uygun materyal, etkinlikler ve etkileşimleri içine alan yüksek nitelikli sınıflar için yapılan çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Çalışmaların büyük çoğunluğu yüksek nitelikli sınıfların hem kısa hem de uzun vadede çocuklar için daha iyi çıktılarla sonuçlandığını göstermektedir (Barnett, Jung, Wong, Cook ve Lamby, 2007; Weikart, Bond, ve McNeil, 1978). Okul öncesi dönemde uyarlama çalışmalarına yönelik Temiz ve Parlak-Rakap'ın (2018) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenliği son sınıfta eğitim gören öğretmen adayları tarafından hazırlanan etkinlik planlarındaki uyarlama süreci üç kategori kullanılarak incelenmiştir: etkinliklerdeki aktivitenin uyarlanması, fiziksel şartların uyarlanması ve tekniğin uyarlanması kategorilerinde açıklanmıştır. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının en çok işitme yetersizliği olan çocuklar için uyarlama yaptıkları görülmüştür. En az uyarlama yaptığı yetersizlik türleri ise öğrenme güçlüğü, konuşma bozukluğu, duygusal ve davranış bozukluklar ile otizm spektrum bozukluğudur. Yapılan bir diğer çalışmada Aydın ve Sapsağlam (2019), okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamalarını incelemiştir. Bu araştırma

sonucunda, öğretmenlerin araştırmacılar tarafından dokuz boyutta açıklanan (Rossenberg, Westling ve McLeskey, 2008) öğretimsel uyarlamalara öğrenme-öğretme sürecinde düşük düzeyde yer verdikleri görülmüştür. Çalışmada öğretmenler görüşme sırasında yer verdiğini belirttiği uyarlama boyutlarına, yapılan gözlem sonucunda yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Ancak okul öncesi öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde öğretimsel uyarlamalar hakkındaki bilgi düzeylerini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Türkiye'de kaynaştırma uygulamaları konusunda yapılan çalışmalar, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, özel gereksinimi olan çocuklara karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirmekte sorunlarla karşılaştığını göstermektedir (Kış, 2013). Bu durum özel gereksinimli çocuklar devlet okullarına kabul edilmemelerine ve sınıflarda istememelerine sebep olmaktadır. (Diken ve Sucuoğlu, 1999). Birçok araştırmacı öğretmenler uyarlama çalışmaları hakkında bilgi edinmelerinin önemini ve bilgi edinmelerinin kaynaştırmaya karşı iyimser bakış açısı geliştirdiklerini vurgulamıştır (Artan ve Uyanık-Balat, 2003; Batu, 2010; Bricker, 2000). Öğretmenlerin uyarlama hakkındaki bilgi düzeylerini bilmek oldukça önemlidir. Bu sayede öğretmenlerin uyarlamaların alt boyutlarıyla ilgili bilgi düzeylerini inceleyerek verilecek hizmet içi eğitimlerin içeriğini belirlemek, hangi alanda desteklenmesi gerektiğini görülmüştür.

Bu çalışma Uyarlama Eğitim Programı'nın uygulanacağı okul öncesi öğretmenlerinin uyarlama hakkında bilgilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada etik ve bilimsel kaynakların çizdiği sınırlar dahilinde okul öncesi öğretmenlerinin öğretimsel uyarlamaları uygulama durumu incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı; Uyarlama Eğitim Programı'nın uygulanacağı okul öncesi öğretmenlerinin uyarlama hakkında bilgilerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin öğretimsel uyarlamalar hakkında bilgi düzeyleri nedir?
2. Okul öncesi öğretmenleri öğretimsel uyarlamaları gerekli olduğunu düşünüyor mu?
3. Okul öncesi öğretmenleri öğrenme-öğretme sürecini planlarken öğretimsel uyarlamalara ne düzeyde yer veriyor?
4. Okul öncesi öğretmenleri etkinlik planı hazırlarken yetersizlik türlerine göre uyarlama yapabiliyor mu?

Yöntem

Araştırma Deseni

Nitel araştırma yöntemi üzerine kurgulanan araştırmada durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışması deseninde merkezde 'nasıl' ve 'niçin' soruları yer almaktadır, araştırmacıların kontrol edemediği bir olayı ayrıntılı incelemesini sağlayan araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin etkinlik sürecinde planladıkları öğretimsel uyarlamaları uygulama durumunun belirlenmesi sebebiyle nitel durum çalışması seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma, Kars il merkezinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren 2 anaokulu, 1 uygulama anasınıfı ve 3 anasınıfı olmak üzere 6 farklı eğitim kurumunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 6 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme yöntemi ve ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme tekniği sayesinde yapılan çalışmada önceden belirlenmiş özelliklere sahip durumlar gözden geçirilir (Patton, 2014). Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sınıfında en az bir tane kaynaştırma öğrencisinin bulunması ve öğretmenlerin Uyarlama Eğitim Programı'na katılacak olması temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacı tarafından sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerle 20 dakikalık görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşme yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu ilgili literatürün taranması ve uzman görüşü doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda yer alan bazı sorular şunlardır: Sizce uyarlama nedir? 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda özel gereksinimli çocuklar için ne tür bilgilere yer verilmiştir? Öğretimi öğrencinin gereksinimlerine göre düzenlemek istediğinizde hangi uyarlama çalışmalarına yer veriyorsunuz?

Ayrıca öğretmenlere Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB, 2018) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Öğretmenler İçin Etkinlik Planı Kitabı'ndan rastgele seçilen "İzini Arayan Salyangoz" isimli etkinlik planı verilmiştir. Öğretmenlerin bu planda yer alan uyarlama bölümünü sekiz yetersizlik türüne göre uyarlamaları istenmiştir. Bu sekiz yetersizlik türü 2013 Okul Öncesi Programı'nda yer alan yetersizlik türlerine göre seçilmiştir. Böylece öğretmenlerden işitme yetersizliğine, görme yetersizliğine, ortopedik yetersizliğe, otizm spektrum bozukluğuna, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna, zihinsel yetersizliğe, dil ve konuşma bozukluğuna sahip ve üstün yetenekli olduğunu düşünülen çocuklara uygun uyarlamalar yazmaları istenmiştir.

İşlem

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde öğretmenlerin çalışma saatleri dikkate alınarak görüşmeler yapılmıştır. Önceden okullarla ve öğretmenlerle iletişime geçilmiş, araştırma izni alınmış ve öğretmenlerin/okul idarelerinin izin verdiği saatlerde veri toplama süreci gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Veri Analizi

İçerik analizinde, toplanan verilerden birbirine benzeyen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak hedeflenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada uyarlama çalışmalarını uygulama durumu; Öğretimsel Uyarlama Bilgisi, Öğretimsel Uyarlamanın Gerekliliği, Öğretimsel Uyarlamalara Yer Verme ve Etkinlik Planında Uyarlama olmak üzere dört kategori içerik analizi için belirlenmiştir. Uyarlanan etkinlikler 2013 Okul Öncesi Programı'nda Etkinlik Planı Formatı'nda yer alan Uyarlama bölümünde "Sınıfta özel gereksinimli bir çocuk bulunması durumunda, bu etkinliğin yönteminde, kullanılan materyallerde ve öğrenme sürecinde yapılacak düzenlemeler ile dikkat edilmesi gereken noktalar yazılır." (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013: 61) ifadesi merkeze alınarak bu ifadeyi daha kapsamlı açıklayan Temiz ve Parlak-Rakap (2018)'in etkinlik planı için çalışmalarında kullandıkları "Etkinlik uyarlaması, fiziksel ortam uyarlaması ve yöntem-teknik uyarlaması" kodları kullanılarak üç başlıkta kodlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulguları, uyarlama sürecinde belirlenen dört farklı kategoriye uygun olarak sunulmuştur. Yarı-yapılandırılmış görüşme ve etkinlik planından elde edilen bulgular ayrı ayrı tabloleştirilmiş ve sonrasında her iki veri seti karşılaştırılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerine Öğretimsel Uyarlama Bilgisi kategorisi altında "Sizce öğretimsel uyarlama nedir? Öğrenme-öğretme sürecinde uyarlama yaparken nelere dikkat ediyorsunuz? 2013 Okul Öncesi Programı'nda özel gereksinimli çocuklar için ne tür bilgilere yer verilmiştir?" soruları sorulmuştur.

"Sizce öğretimsel uyarlama nedir?" sorusuna dört öğretmen (Ö.1., Ö.2., Ö.3., Ö.4.) etkinlik sürecini öğrenciye göre düzenlemek cevabını verirken iki öğretmen (Ö.5. ve Ö.6.) tam olarak ifade edemediklerini kaynaştırma süreciyle alakalı olduğu cevabını vermiştir. Bu soruya Ö.1.: "Hazırladığım planı sınıfta bulunan kaynaştırma öğrencim için uygun hale getirmem." ifade ederken Ö.3.: "Yapılacak olan etkinliklerin kaynaştırma öğrencisine göre düzenlenmesidir." cevabını, Ö.5. ise: "Kaynaştırma öğrencim için yaptıklarım ama tam ifade etmekte zorlanıyorum." cevabını vermiştir.

"Öğrenme-öğretme sürecinde uyarlama yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?" sorusuna üç öğretmen (Ö.2., Ö.3. Ö.5.) öğrencinin özelliklerini dikkate aldıklarını ifade etmiştir. Ö.2.: "Öğrenenin neler yapıp yapmadığına dikkat ediyorum. Neleri biliyor neler bilmiyor bunlara bakıyorum." cevabını vermiştir. Aynı soruya iki öğretmen (Ö.1. ve Ö.4.) çevreyi öğrenciye göre düzenlediklerini cevabını vermiş Ö.1.: "Sınıf ortamına dikkat ediyorum. Mesela kitap köşesini serbest zaman etkinliğinde sınıfta bulunan kaynaştırma öğrencisine göre uyarlıyorum" şeklinde ifade etmiştir. Diğer öğretmen (Ö.6.) öğrenciyi sürece katmaya çalıştığını söylemiştir.

"2013 Okul Öncesi Programı'nda özel gereksinimli çocuklar için ne tür bilgilere yer verilmiştir?" sorusuna iki öğretmen (Ö.1. ve Ö.3) özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer verildiğini, cevap veren diğer dört öğretmen (Ö.2., Ö.4., Ö.5., Ö.6.) bu konu hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmiştir.

Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda Öğretimsel Uyarlamanın Gerekliliği kategorisinde öğretmenlere "Okul öncesi etkinlik planında uyarlamalara yer vermek gerekli midir? Okul öncesi etkinlik planında uyarlamalara yer vermek neden gerekli/gereksizdir?" soruları sorulmuştur. "Okul öncesi etkinlik planında uyarlamalara yer vermek gerekli midir?" sorusuna altı öğretmenden altısı evet cevabını vermiştir.

"Okul öncesi etkinlik planında uyarlamalara yer vermek neden gerekli/gereksizdir?" sorusuna öğretmenlerden Ö.1.: "Okul öncesinde uyarlamalara etkinlik planında yer vermek zorundayız. Benim sınıfta dil bozukluğu olan öğrencim var. Hikaye zamanında rencide olmasın diye kaynaştırma öğrencime dil egzersizi yaptırıyorum. Sınıf hikaye etkinliği de yapıyoruz." şeklinde cevap verirken Ö.3.: "Uyarlama gerektiren çocuk gelişim düzeyi olarak diğer çocuklardan geri veya ileride olabilir bu yüzden uyarlama yapmalıyız." şeklinde cevap vermiştir. Çalışmaya katılan diğer öğretmenler (Ö.2., Ö.4., Ö.5., Ö.6) bireysel farklılıklara uygun etkinlikler yapmak için gerekli olduğu vurgusunu yapmıştır.

Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda Öğretimsel Uyarlamalara Yer Verme kategorisinde öğretmenlere "Öğretimi öğrencinin gereksinimlerine göre düzenlemek istediğinizde hangi uyarlama çalışmalarına yer veriyorsunuz?" sorusuyla hangi uyarlama çalışmalarına yer verdikleri sorulmuştur. Bulgular aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretimsel Uyarlamalara Yer Verme

Öğretimi öğrencinin gereksinimlerine göre düzenlemek istediğinizde aşağıdakilerden hangi uyarlama çalışmalarına yer veriyorsunuz?	f	%
Öğrenme için gereken destekler	5	83.3
Öğrenme sürecinde öğrenciye esneklik tanıma	5	83.3
Öğrencinin etkinliklere katılım derecesi (Aktif olmasını sağlama)	6	100
Programın amaçlarının uyarlanması	3	50
Öğrenme için gereken süreçlerde güçlük düzeyinde farklılıklar tanıma	6	100
Öğrencinin öğrenimine katkı sağlayan öğretimsel stratejiler (video, resim vb.)	4	66.6
Öğrencinin öğrendiğini gösteren çıktılar ya da ürünler	3	50
Öğrenci için belirlenen hedeflere ulaşmada materyal ve öğretim bireyselleştirilmesi	3	50
Öğrencinin tamamlaması gereken etkinliğin uzunluğu	2	33.3

Tablo 1’de yer alan bulgular incelendiğinde, öğretmenler en çok öğrencinin etkinliklere katılım derecesine ve öğrenme için gereken süreçlerde güçlük düzeyinde farklılıklar tanımayla ilgili uyarlama çalışmalarına yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Daha sonra öğrenme için gereken destekler öğrenciye etkinlik sürecinde esneklik tanıma ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenler en az öğrencinin tamamlaması gereken etkinliğin uzunluğuna dikkat ettiklerini belirtilen seçeneği söylemişlerdir.

Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda Etkinlik Planında Uyarlama kategorisinde öğretmenlerden sekiz yetersizlik türüne göre İzini Arayan Salyangoz isimli etkinliği uyarlamaları istenmiştir. Uyarlanan etkinlikler 2013 Okul Öncesi Programı’nda Etkinlik Planı Formatı’nda yer alan Uyarlama bölümünde “*Sınıfta özel gereksinimli bir çocuk bulunması durumunda, bu etkinliğin yönteminde, kullanılan materyallerde ve etkinlik sürecinde yapılacak düzenlemeler ile dikkat edilmesi gereken noktalar yazılır.*” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013) ifadesi merkeze alınarak bu ifadeyi daha kapsamlı açıklayan Temiz ve Parlak-Rakap (2018)’in etkinlik planı için çalışmalarında kullandıkları “Etkinlik uyarlaması, fiziksel ortam uyarlaması ve yöntem-teknik uyarlaması” kodları kullanılarak üç başlıkta kodlanmıştır. Öğretmenlerin yanıtları Tablo 2.’de belirtilmiştir.

Tablo 2. Etkinlik Planında Uyarlama

Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı’nda Yer Alan Yetersizlik Türleri	Etkinlik Uyarlaması	Fiziksel Ortam Uyarlaması	Yöntem Teknik Uyarlaması
---	---------------------	---------------------------	--------------------------

	f (%)	f (%)	f (%)
İşitme Yetersizliği	4(66.6)	0(0)	1(16.6)
Görme Yetersizliği	4(66.6)	0(0)	2(33.3)
Ortopedik Yetersizliği	6(100)	0(0)	0(0)
Otizm Spektrum Bozukluğu	5(83.3)	0(0)	0(0)
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu	5(83.3)	0(0)	2(33.3)
Zihinsel Yetersizlik	3(50)	0(0)	1(16.6)
Dil ve Konuşma Bozukluğu	4(66.6)	0(0)	0(0)
Üstün Yetenekli Olduğu Düşünülen Çocuklar	2(33.3)	0(0)	4(66.6)

Tablo 2’de yer alan bulgular incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin uyarlama yaparken en çok etkinlikte uyarlama yaptıkları ve altı öğretmenden hiçbirinin sekiz yetersizlik türü içinde etkinlik planında kullanılan materyallerde ve fiziksel ortamda uyarlama yapmadıkları görülmüştür. Öğretmen Ö.2. dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu riski olan için uyarlama yaparken: “*Bana yardım etmesini sağlayarak onun için etkinliği düzenleyerek etkinliğe dahil olmasını sağlarım*” ifadesini, öğretmen Ö.4.: “*Hikaye okunurken X öğrencisine yerinden kalkmaması için sevdiği bir oyuncak verilecektir.*” ifadesini kullanmıştır. Öğretmen Ö.3. etkinliği otizm spektrum bozukluğuna sahip çocuğa uyarlamak isterken uyarlama kısmında: “*Etkinliği tamamlayabilmesi için ekstra zaman verilir. Bu süreçte tamamlaması için yardımcı olunur*” ifadesini kullanmıştır. Öğretmen Ö.6.: “*Zihinsel yetersizliği olan öğrencim için hikayeyi tane tane okurum. Onun anlayıp anlamadığına dikkat ederim.*” cevabını vermiştir. Öğretmenler etkinlik planında uyarlama yaparken bazı yetersizlik türleri için uyarlama yapamadıklarını ifade etmişlerdir. Ö.1. ve Ö.3. tüm yetersizlik türleri için uyarlama kısmını doldururken, Ö.2. Ö.6. işitme, görme, zihinsel yetersizlik ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu riski olan çocuklara yönelik uyarlama yapamadığını belirtmiştir. Ö.4. işitme, görme, ortopedik yetersizlik ve otizm spektrum bozukluğuna sahip çocuklara yönelik uyarlama yapamadığını ifade etmiştir. Ö.5. işitme, görme, zihinsel yetersizlik ve üstün yetenekli olduğu düşünülen çocuklara yönelik uyarlama yapmakta problem yaşadığı cevabını vermiştir. Öğretmenlerin en çok işitme ve görme yetersizliğine sahip olan çocuklara yönelik uyarlama bölümünü dolduramadıkları görülmüştür.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı; Okul öncesi öğretmenlerinin uyarlama hakkında bilgi düzeylerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde gerçekleştirilen araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme formu ve etkinlik planı kullanılarak elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma grubunun seçilmesinde amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada uyarlama çalışmalarını uygulama hakkında öğretmenlerin bilgi düzeyleri incelenmiş ve ihtiyaçları belirlenmiştir; Öğretimsel Uyarlama Bilgisi, Öğretimsel Uyarlamanın Gerekliği, Öğretimsel Uyarlamalara Yer Verme ve Etkinlik Planında Uyarlama olmak üzere dört kategori içerik analizi için belirlenmiştir.

Öğretmenlerin merkeze 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nı alarak, sınıflarında bulunan öğrencilerin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre öğretimsel amaçlarda uyarlamalar ve değişiklikler yapması gerekmektedir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre bu amaçlara eklemeler yapılabilir ya da amaçlar azaltılabilir. Örneğin ağır derecede zihinsel yetersizliği olan öğrenci için programda yer almayan yeni öğretimsel amaçlara yer verebilir. Bunun yanı sıra öğretim sırasında farklı yöntem ve tekniklerden yararlanarak öğretim materyallerini tüm çocukların

kullanabileceği şekilde düzenlemesi gerekmektedir. Buna ek olarak öğretmenler sınıf içinde her çocuğun hızına uygun bir şekilde öğrenmeyi sürdürmesini amaçlamalıdır. Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenlerinin bu amaçları gerçekleştirmeleri için öğretimsel uyarlamalar hakkında bilgi sahibi olmaları, uyarlamaları nasıl yapacaklarını ve ortaya çıkabilecek sorunları nasıl çözebileceklerini öğrenmeleri önem taşımaktadır (Sucuoğlu, 2006). Bu çalışma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin uyarlama yaparken öğrencinin özelliklerini dikkate aldıkları ve etkinlik planlarında öğretimsel uyarlamalara yer vermeyi gerekli buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin, özel gereksinimi olan çocuğun performans, ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemesi kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenlerin uyarlamaları gerekli bulması önemli ancak uyarlama yapabilme sürecinde yeterli değildir. Aynı zamanda gelişimsel ölçütler açısından gerekli bazı etkinlik uyarlamalarının yapılması kaynaştırmanın temel ölçütlerinin karşılanması gerekmektedir (Kargın, 2004).

Araştırma sonuçlarına göre, çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin öğretimsel uyarlamaların ne anlama geldiğini bildiği ancak 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda uyarlamalara yer verilme durumu hakkında bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Bu sonuç diğer araştırma sonuçlarını desteklemektedir (Kale, Dikici Sığırtmaç, Nur ve Abbak, 2016: 35; Tufan ve Yıldırım, 2013). Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşabilmesi için okul öncesi öğretmenleri, Güncellenmiş Okul Öncesi Eğitim Programı'yla (2013) birlikte kaynaştırma kararıyla sınıflara yerleştirilen çocuklar için doldurulması zorunlu alan olan "Uyarlamalar" bölümünü nasıl dolduracağını ve uyarlamaları nasıl uygulayacağını bilmesi gerekmektedir (Batu ve Yükselen, 2015). Ancak yapılan bu çalışmada öğretmenlerin etkinlik planında sekiz yetersizlik türüne göre uyarlama yapımlarından elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uyarlama yapmakta zorlandıkları; öğretimsel uyarlama konusunda yanlış ve eksik bilgilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgi yetersizliği öğretimsel uyarlamaların içeriği konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Öğretimde fiziksel ortama ilişkin uyarlama yapmanın önemli olması, akıllı tahta, etkinlik panosu, mevsim, rakam seridi benzeri şeritler, harita gibi eğitim materyallerinin düzenlenmesi önemli olmasına karşın öğretmenler hiçbir uyarlama bölümünde öğretim materyalini ve ortamını düzenlememiştir. Kaynaştırmanın başarıya ulaşabilmesi için fiziksel ortam ve bunun içerisinde materyaller çocuğun yetersizlik türüne uygun olarak düzenlenmelidir (Diken, 2018).

Yapılan araştırmalar öğretmenlerin mevcut programı özel gereksinimli çocuğun bireysel farklılıklarına göre nasıl uyarlayacağına dair eğitim gereksinimi olduğunu bildirmesi, hizmet öncesinde ve hizmet içinde bu konunun ele alınması gerektiğini göstererek bu çalışmayı desteklemektedir. Bu çalışmalardan biri öğretmenlerin etkinlik sürecinde uyarlama yapmaya çalışsalar da yetersiz ifadeler kullandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öğretim yöntemini uyarlamakta da yetersiz kaldığı görülmüştür (Sönmez, Alptekin ve Bıçak, 2018). Ayrıca çalışmada öğretmenlerin yaptığı uyarlamaların yetersiz olması sonucu Gökkaya (2018) yaptığı araştırmayla öğretmenlerin etkinlik planlarındaki uyarlamaları inceleyen ve incelenen uyarlamaların eğitsel özellikler açısından kaynaştırma eğitiminin amaçlarına hizmet etmediği sonucuyla benzerlik göstermektedir. Gökkaya (2018)'nin yaptığı çalışmanın sonucu sadece etkinlik uyarlamasıyla sınırlı kaldığından bu çalışmanın sonucunun sadece bir etkinlik uyarlaması kısmıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada fiziksel ortam uyarlaması ve yöntem teknik uyarlaması da dikkate alınmıştır. Ayrıca Temiz ve Parlak-Rakap, (2018) 65 okul öncesi öğretmen adayıyla yapmış olduğu çalışma sonuçları ışığında, öğretmenlerin kaynaştırma sürecine ilişkin bilgilerinin ve uygulamalarının yetersiz olduğu sonucu da bu sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Aydın ve Sapsağlam (2019)'ın araştırmasında elde ettiği sonuçlarda bu sonucu desteklemektedir. Araştırmacıların yaptığı çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamalarını incelemiş ve sonucunda, öğretmenlerin araştırmacılar tarafından dokuz boyutta açıklanan (Rossenberg, Westling ve McLeskey, 2008) öğretimsel uyarlamalara öğrenme-öğretme sürecinde düşük düzeyde yer verdikleri görülmüştür. Bu çalışmada öğretmenler görüşme sırasında yer verdiğini belirttiği uyarlama boyutlarına, yapılan gözlem sonucunda yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Tüm bu araştırmalar bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Bu durum öğretmenlerin okul öncesi dönemde kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşması için uygun öğretim yöntemi ve stratejileri kullanmaları, öğretimi uyarlamaları ve tüm çocuklara eşit öğrenme fırsatları sağlamalarını engellemektedir (Bricker, 2000).

Araştırma bulgularında Öğretimsel Uyarlamalara Yer Verme ve Etkinlik Planında Uyarlama kategorilerinde öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde planlamaları gerektiği öğretimsel uyarlamalara ilişkin bilgilerinin ve uygulamalarının yetersiz olduğu görülmüştür. Bu durum daha önce yapılmış olan araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Altun ve Gülben, 2009; Akalın, 2015; Kale, Dikici Sığırtmaç, Nur ve Abbak, 2016; Temiz, ve Parlak-Rakap, 2018; Tufan ve Yıldırım, 2013). Ancak bu araştırmalara ek olarak öğretmenlerin uyarlama yaparken yetersiz kaldığı alanları üç başlık altında kategori ederek göstermiş ve alana katkı sağlamıştır. Bu sonuçlar

okul öncesi öğretmenlerinin etkinlik planında uyarlama bölümünü doldurma ve uyarlamayı nasıl yapacakları konusunda bilgiye ihtiyaçları olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda bu bulgular Batu ve Yükselen'in (2015) başarılı bir kaynaştırma sürecinde merkezde olan kişi öğretmenlerin kaynaştırma süreci ile ilgili bilgilendirilmesinde ele alınacak konular konusunda öğretmenlerin bilgi yetersizliği olduğunu göstermektedir. Batu ve Yükselen'e (2015) göre bu çalışmalar içerisinde: Hangi yetersizlik türüne sahip olan çocuklarla çalışırken hangi yöntemin, araç-gerecini ipuçlarının, pekiştirecin kullanılmasına yönelik konular içermelidir. Öğretmenler özel gereksinime sahip olan çocuğa göre materyali nasıl uyarlayabileceği ve buna ilişkin fiziksel ortam uyarlaması konusunda bilgilendirilmelidir. 2013 Okul Öncesi Programı'nda sınıfında kaynaştırma öğrencilerine yönelik doldurulması gereken "uyarlamalar" bölümünün nasıl doldurulacağı ve nasıl uygulanacağı konusunda bilgi vermelidir. Bu araştırma sonuçları öğretmenlerin bu konudaki bilgi yetersizliklerini göstererek öğretmenlerin bu süreçte bilgilendirilmeye ihtiyacı olduğu konuları desteklemektedir. Araştırma diğer araştırmalardan farklı olarak okul öncesi öğretmenlerini merkeze alarak uyarlamayı yapabilmeye yönelik sonuçlarla alana katkı sağlamaktadır. Böylece kaynaştırma uygulamalarının başarısının artabilmesi için öğretmenlerin uyarlama konusunda etkinlik, öğretimsel gruplama, fiziksel düzenlemeler ve öğretmenin çevre düzenlemesi, materyal kullanımı, öğretimsel amaçlar belirleme, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, uygun yönerge verme konularında bilgilendirilmesinin önemine dikkat çekerek öğretmenlerin bilgi düzeylerini ve ihtiyaçlarını ortaya çıkarmıştır.

Görüşmeleri gerçekleştiren araştırmacılar tarafından verilerin analiz edilmesi ve raporlanması bu araştırmanın sınırlılıklarındandır. Ayrıca örneklem seçilirken seçkisiz örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniğinin kullanılması da araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

Aşağıda araştırma sonucu doğrultusunda ilgili araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Araştırma sonuçları doğrultusunda;

1. Okul öncesi öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama eğitimine ilişkin yeterliklerinin desteklenmesi,
2. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme-öğretme planında uyarlamaya yönelik uygulamalarının desteklenmesi,
3. Araştırmacıların öğretimsel uyarlama hakkında ilgilileri bilgilendirmeye ve araştırma sonucunda ortaya çıkan sorunları iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acarlar, F. (2013). *Okul öncesinde kaynaştırma*. B. Sucuoğlu & H. Bakkaloğlu (Ed.), *Kaynaştırma modeli ve özel gereksinimli küçük çocukların özellikler*. Ankara: Kök
- Akalın, S. (2015). Needs of Preschool Counselors about Inclusive Practices. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 6(1), 115-142. doi: 10.20489/intjces.51226
- Allan, J. ve Sproul, G. (1985). *Mainstreaming: readings and activities for counsellors and teachers*. Toronto: University of Toronto Guidance Centre
- Altun, T. ve Gülben, A. (2009). Okul Öncesinde Özel Gereksinim Duyan Çocukların Eğitimindeki Uygulamalar ve Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 253-272.
- Artan, İ. ve Uyanık Balat, G. (2003). Okul öncesi eğitimcilerinin entegrasyona ilişkin bilgi ve düşüncelerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11(1), 65-80.
- Aydın, D. ve Sapsağlam, Ö. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamalarının incelenmesi. Çınkır, Ş. (Ed.) *EJERCongress 2019 Bildiri Kitabı*. Ankara, 19-22 Haziran 2019, 277-286.
- Barnett, W.S., Jung, K., Wong, V., Cook, T. ve Lamy, C. (2007). Effects of five state prekindergarten programs on early learning. *NJ: National Institute for Early Education Research*. Retrieved from https://highscope.org/wp-content/uploads/2018/03/nieer-report-updated-analysis_2007.pdf
- Batu, S. ve Yükselen, A.İ. (2015). Erken Çocukluk Özel Eğitim ve Kaynaştırma Uygulamalarında Genel Prensipler (Ed. N. Metin ve A. İ. Yükselen). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Kaynaştırma*. Ankara: Hedef.

- Batu, S. (2010). Factors for the success of early childhood inclusion & Related studies. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 2(1), 57-71.
- Bayraklı, H. ve Sucuoğlu, B. (2017). *Okul Öncesinde Kaynaştırma Aile Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bricker, D. (2000). Inclusion: How the scene has changed. *Topics in Early Childhood Special Education*, 20, 14-19.
- Bruder, M. B. (2010). Early childhood intervention: A promise to children and families for their future. *Exceptional Children*, 76(3), 339-355.
- Bruns, A.D. ve Mogharberran, C.C. (2009). The gap between beliefs and practices: early childhood practitioners' perceptions and about inclusive. *Journal of Research in Childhood Education*, 21 (3), 229-241.
- Carrington, S. ve Robinson, R. (2004). A case study of inclusive school development: A journey of learning. *The International Journal of Inclusive Education*. 8 (2), 141-153, <http://eprints.qut.edu.au/1711/1/1711.pdf> adresinden erişildi.
- Coombs, Richardson, R. ve Mead, J. (2001). Supporting general educators' inclusive practice. *Teacher Education and Special Education*, 24(4), 383- 390.
- Diken, İ. H. ve Sucuoğlu B. (1999). Sınıfında Zihinsel Engelli Bulunan ve Bulunmayan Sınıf Öğretmenlerinin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Özel Eğitim Dergisi*. 2 (3), 25-39.
- Diken, H.İ.(Ed.) (2018). *Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eripek, S. (Ed.) (2005). *Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Farrell, P. (2000). The impact of research on developments in inclusive education. *International Journal of inclusive education*, 4(2), 153-162.
- Friend, M. ve Bursuck, W. D. (2002). *Including students with special needs: A practical guide for classroom teachers (3rd ed.)* Boston, MA: Allyn & Bacon
- Gökkaya, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde kullanılan eğitsel etkinlik uyarlamalarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Guralnick, M. J. (2000). Early Childhood Intervention: Evolution of a System. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 15(2), 68-79.
- Guralnick, M. J. (2016). Early intervention for children with intellectual disabilities: An update. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 30 (2).
- Kale, M., Dikici Sığırtmaç, A., Nur, İ., ve Abbak, B. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1 (2), 35-45.
- Kış, A. (2013). Adaptation of the Sentiments, Attitudes and About Inclusive Education Revised (SACIE-R) Scale on a Turkish Population. *Academic Research International* 7 (1), 123-134.
- Küçükler, S. ve Kanık-Richter N. (1994). Normal Çocuğa Sahip Anne Babaların Özürlü Çocuklara Yönelik Tutumları. *Özel Eğitim Dergisi*. 1 (4). 13-19.
- Lerner, J.W., Lowenthal, B. ve Egan, R.W. (2003) *Preschool children with special needs: Children at risk and children with disabilities* (2. Baskı). Boston: Pearson Education
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı* <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooororam.pdf> adresinden 05.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Öğretmenler İçin Etkinlik Planı Kitabı*. Birinci Baskı. İzmir: Devlet Kitapları.
- Nayır, F. ve Karaman-Kepenekçi, Y. (2013). Kaynaştırma öğrencilerinin haklarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 3(2), 69-89. http://www.ebadjesr.com/images/MAKALE_ARSIV/C3_S2makaleler/3.2.05.pdf adresinden erişildi.

- Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Rafferty, Y., Boettcher, C. ve Griffin, K. W. (2001). Benefits and risks of reverse inclusion for preschoolers with and without disabilities: Parents' perspectives. *Journal of Early Intervention*, 24(4), 266-286.
- Rosenberg, M.S. ve Westling, L.D., McLeskey, J.(2008). *Special education for today's teachers*. An introduction. New Jersey: Pearson Inc.
- Sönmez, N., Alptekin, S. ve Bıçak, B. (2018). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde öz-yeterlik algıları ve hizmetiçi eğitim gereksinimleri: bir karma yöntem çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(4), 2270-2297. Doi: 10.17240/Aibuefd.2018.18.41844-444422
- Sucuoğlu, B. (2006). *Yeni İlköğretim Programları ve Öğretmen Yeterlikleri Işığında Etkili Kaynaştırma Uygulamaları*. Ekinoks Yayınları: Ankara.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları: Yaklaşımlar, yöntemler, teknikler*. İstanbul: Morpa.
- Sucuoğlu, B. ve Akalın, S. (2010). Kaynaştırma Sınıflarına Alternatif Bir Bakış: Çevresel Davranışsal Değerlendirme İle Öğretimsel Özelliklerin İncelenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 19-37.
- Temiz, Z. ve Parlak-Rakap, A. (2018). Uyarlama çalışmaları ile kaynaştırma için hazırlanmak. *İlköğretim Online*, 17(3), 1738-1750.
- Tufan, M. ve Yıldırım, Y. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin erken müdahale ve kaynaştırma kavramları hakkındaki bilgi düzeylerinin ve özel gereksinimli çocuklar için yaptıkları öğretimsel uyarlamaların incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2 (4), 1-13.
- Turnbull, R., Turnbull, A., Shank, M., Smith, S. ve Leal, D. (2002). *Exceptional Lives Special Education in Today's School*. Ohio: Merrill Prentice Hall
- Wah, L. L. (2010). Different strategies for embracing inclusive education: a snap shot of individual cases from three countries. *International journal of special education*,3, 98-109
- Weikart, D.P., Bond, J.T. ve Mcneil, J.T. (1978) The Ypsilanti Perry Preschool Project: Preschool years and longitudinal results through fourth grade. *Monographs of the High/Scope Educational Research Foundation*, 3.
- Yıkımsı, A. Aktaş, B., Karabulut, A. H. ve Terzioğlu, N. K. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.18(3), 1841-1860.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı) Ankara: Seçkin

DETERMINING THE LEVEL OF INSTRUCTIONAL ADAPTATIONS OF PRESCHOOL TEACHERS IN THE LEARNING-TEACHING PROCESS

Demet AYDIN

Mehmet Nur TUĞLUK

ABSTRACT

When children with special needs are supported in accordance with their needs, an effective change in their developmental characteristics and daily life skills is observed. Children with special needs need education to develop their existing skills and adapt to society. In order to meet these educational needs, inclusion practices are included in our country. The aim of this study; It's the determination of the levels of adaptation of the learning-teaching process of preschool teachers, to whom the Adaptation Training Program will be implemented. In the research based on qualitative research method, the case study pattern was preferred and the data of the research was obtained by using the semi-structured interview form and the activity plan. The data were analyzed by content analysis method. Purposeful sampling method and criterion sampling technique were used to select the study group. The study group consists of 6 pre-school teachers. As a result of the study, it was reached as a result of the insufficient levels of preschool teachers' teaching adaptations.

Key words: Preschool period, activity plan, adaptation, inclusion practices